

פרוטוקול מס' 13

מישיבת ועדה הפנים

שהתקיימה ביום ב' ט' בניסן תשל"ד (1.4.1974)

נכחו:

חברי הועדה:

ב"צ קשה - מ"מ יו"ר הועדה
א. יפה
י. בארי
ה. אבו-רביע
ב. מואב
א. רונן
מ. כהן

מוזמנים:

-	משד הפנים	א. חיון
-	נציב המים	מ. קנטור
-	נציג עיריית רמת גן	ד. מלמדוביץ
-	נציג עיריית חל-אביב	י. כספי
-	נציג עיריית רמת-גן	א. שחורי
-	משד הבריאות	ע. אורנן
-	האגודה לשמירה על איכות הסביבה	ש. ברובנדר
-	האגודה לשמירה על איכות הסביבה	א. גתי

מזכיר הועדה

י. ברזני

נרשם ע"י:

"חבר המתרגמים"

סדר היום: הצחנה באזור גוש דן.

התחלת הישיבה : 10.00
סיום הישיבה: 12.00

הצחנה באזור גוש דן

היו"ר ב.צ.קשת:

אני פותח את הישיבה. דרישת שלום מיו"ר הועדה שיצא בחפקיד לאפריקה אנו ממשיכים בדיון בו התחלנו בסוף השבוע הקודם. אני מציע שנשמע כעת את נציג משרד הפנים מר חיון. בישיבה הקודמת שמענו את משרד הבריאות, שמענו את נציגי המקומות; אני מציע שנשמע כעת את נציג משרד הפנים, לאחר מכן נשמע את הנציגים של עיריית תל-אביב ור"ג. אחרי זה נחליף דעות של חברי הכנסת. אני מקווה שנוכל לסיים וגם לסכם היום את הדיון. הענין הופך לדחוף, כמעט שנפלנו לתוך סוב-יודיציה, אבל בינתיים דחו את הגשת הבג"ץ אז אנו יכולים לדון באופן חופשי.

א. חיון:

אינני בדיוק נציג משרד הפנים, אני ממונה על מחוז המרכז. אבל אם כבר דובר על נציגות משרד הפנים אני רוצה להביא לתשומת לב שעוד ב-14 למרס, סמוך מאד לקבלת התלונות על הצחנה, התקיימה בראשותו של מנכ"ל משרד הפנים ישיבה, ובהשתתפות כל הנוגעים בדבר, נערך דיון מאד ממצה ומסכם של הכעיה. הדיון הזה סוכם על דעת כל הנוכחים ולכאורה נתן תשובה לבעיות שהתעוררו אז-הוק בקשר לצחנה, שנגעו גם לבעיות כלליות הקשורות לעובדה מאד מצערת שכל מרחבי הארץ או המקומות הקרויים נחלים משמשים מובילי קולחים בדרגות מסוהרות שונות. לפעמים קולחים, לפעמים שפכין. הדבר נכון לגבי נחל אלכסנדר, נכון לגבי הפולג, נכון לגבי הירקון ויובליו הכוללים את נחל איילון; זה נכון למרבית הצער גם לגבי נחל שורק. כולם מקבלים שפ כים בהיותם משתפכים במחוז המרכז לים, המקום הנמוך ביותר. למותר לציין שנחל שורק מעביר אלינו את קלחי ירושלים, שפכי ירושלים ושפכי בית שמש.

נחזור לישיבה שהתקיימה כאמור

ב-14.3 בעקבות הצחנה שהיתה כבדה מאד ושאת מקורותיה, אני חושב היטיבו לחאר מר קנטור ונציגי משרד הבריאות. בישיבה זו סוכם כך: (א) כל רשות מקומית אחראית לחיסול המפגעים התברואתיים שבתחומה. מפני שכרוך כשמש שהמפגעים האלה באים מתוך תחומי רשויות מקומיות, והן לא בודדות, שנחל הירקון עובר בגבולן או סמוך לגבולן.

(ב) משרד הבריאות יאחר תוך ימים אחרדים את כל המפגעים התברואתיים הגורמים לגלישת שפכים בלתי מטוהרים, תעשייתיים ובייתיים ויעביר לכל רשות מקומית את רשימת המפגעים שבתחומה. הדבר הזה אחר ובמידה ששפכים היו מוזרמים לירקון, ננקטו כל הצעדים הדרושים במידה שהדבר קשור במפעלי תעשייה, בסגירתם עד לתיקון הקו, ובמידה שהיו אלה אחרים - למניעת הזרמת השפכים לתוך הירקון.

(ג) כל רשות מקומית תפעל באורח מידי לפי פקודת בריאות העם ולפי חוק רישוי עסקים; במקרים של אי ציות ע"י בעלי המפעלים תוציא הרשות המקומית צו סגירה לפי החוקים האמורים. זה כאמור, נעשה.

יש פה סעיף נוסף לגבי רשויות מקומיות שלא תצבענה, עם נטילת סמכויותיהן ותפעלת הסמכות ע"י המחוזות. לא היה צורך לעשות את זה, כי מיד נקטו הרשויות המקומיות בפעולה.

באנתה פגישה דובר על צורך בגוף נוסף. הדעה הכללית היתה שקיימת מערכת חוקים שצריכה לתת תשובה לשאלה ואין מקום לגוף נוסף. מאחר שאיגוד הערים לבניב גוש דן מרכז את רוב רובן של הרשויות המקומיות למסגרת אחת לטיפול בנושא הביוב, והן שוכנות ליד הירקון, החקבל על דעת הכל שאיגוד ערים לבניב גוש דן, יקים מנגנון פיקוח לצרכי מניעה ותיקון מפגעים בתחום הגוש והאיזור, ויוסמך ע"י האיזור לפעול בשמן ועל חשבונן להסרתם ומניעתם של המפגעים.

נכון לומר שכל האמצעים הדרושים בקשר לפעולה מיידית בענין הצחנה, הועמדו לרשות איגוד ערים דן ולא חסרו משאבים לכל הפעולות שנמצאו לנכון, על דעת המומחים שעמדו לרשות הצוות שחקים איגוד ערים לביוב גוש דן. נציב המים הוסיף ואמר שבמידה שאיגוד הזה יהיה זקוק לפעולה במסגרת חוק המים או פעולות אחרות שהסמכות החוקים מושתתת לגביהם בידי נציבות המים, הסמכות הזו תועבר לאיגוד ערים לביוב דן, ובמידת הצורך - אני לא יודע אם התעורר צורך - זה נעשה.

יש פה עוד בעיה שבמקרה של ענין משולב לו אחראים כמה רשויות במחוזות שונים, יודע משרד הבריאות לכל הרשויות הנוגעות בדבר, העתק הפניה תשלח למחוזות. כאמור לא היה צורך מפני שכל התורמים לצחנה הזו נמצאו בחוף החומי רשויות מקומיות מוגדרות ונעשה הכל כדי שהשפכים לא יוזרמו לנחל. אני חושב שנכון לומר שמדי שנה בתקופות הקריטיות, והן האביב והסתו, אנחנו מקבלים צחנה, לרוב יותר נמוכה מזו שקרתה השנה. כפי שאמרתי, נסקרו מוקדי הצחנה הפעם באופן מפורט ע"י מר קנטור ונציגי משרד הבריאות, כשהתורמים הראשיים היו פתח תקוה שצינור הביוב שלה התבקע והשפכים שלה גלשו והגיעו עד הירקון, ועוד תורמים בסדר גודל שונה, אחד מהם - רמת השרון שלא חימצנה את השפכים שלה במידה ראויה והגלישה אותם לנחל; וכן מפעלים בודדים שנעשו הסידורים לה זרמת השפכים שלהם לכוכי ביוב של איזור דן.

אבל כאמור זוהי צחנה שהיא למעלה מן הנורמה שכנראה השלימו אתה, והיא תוצאה של שנים-שלושה המקרים שציינתי אותם. אבל ודאי חברי הכנסת שחיים בארץ הזו ומכירים את נחליה ואת נופה, יודעים שהאפיקים של הנחלים למרבית הצער, בינתיים משמשים כמובילים של קולחים בדרגות השונות. אני חושב שנכון להגיד בפורום הזה שמאז שנתיים נעשתה פעולה לגיוס משאבים לצורך פתרון משופר יותר של מערכות הביוב של הרשויות המקומיות. נעזרו לצורך זה בבנק העולמי. יש התקדמות ניכרת באישור התכניות ובהפעלתן. למרות זה שעד היום זה נראה לבעלי המקצוע המומחים, שאחת מהדרכים הנכונות כנראה לטיפול בקולחים לשימוש בהם להשקיעה בימות הקיץ, והגלשתם לאחר סיהור באגני חימצון לאפיקי הנחלים בחורף.

אני אהיה מוכן להשיב על שאלות אם
אחשוב שהן בתחומי הפעילות שלנו.

מר כספי :
זוהי עובדה שכולם מסכימים אתה
שהצחנה חוזרת מדי שנה בשנה, אמנם
לא באותה מידת חריפות, אבל היא חוזרת. העובדה היא שלמרות שהיא חוזרת לא נעשה דבר מעשי ויסודי כדי למנעה. אני מחזיק בידי סקר שהוזמן ע"י עיריית תל-אביב, בפברואר שנה שעברה הסקר הוגש, והסקר מונח כפי שהוא הוגד. יתכן שאפשר לחתווכח לגבי מסקנות הסקר, יתכן שאפשר לשנות. אבל הסקר קובע דברים ברורים. אם איני טועה, גם הגורמים האחרים פרט לעיריית תל-אביב ידעו שקיים סקר כזה. על כל פנים נאמר לי שידעו; ולא נעשה דבר ולא טיפלו בו.

אנחנו, כוונתי לעיריית ת"א והנהלה שנבחרה לפני כחודשיים, לא ידענו על הסקר. האמת היא כי בצורה די מקרית הסקר הגיע אלינו. מדד התקשרנו עם ד"ר מלמד ממשרד "תושיה" אשר טיפל בנושא. כאשר הוזמנו למנכ"ל משרד הפנים, והמסקנות היו שכל רשות מקומית צריכה לטפל בתחומה, אז זה יפה וטוב. אבל העובדה היא שהשפכים הקולחים באים ממקורות שונים, כאשר הסובלים לא רק העיקריים אלא הבלעדיים הם תל-אביב ורמת-גן, כאזרחים. כאשר השפכים הקולחים מגיעים מאיזורים שונים ורבים, ואזרחי ת"א סובלים מדי שנה בשנה. אז יפה, כל אחד יטפל בתחומו, יכול לטפל בתחומו אבל כאשר מגיעים לירקון שפכים מאיזורים אשר לא בשליטת ת"א, ודאי שת"א אינה יכולה לטפל, כפי שמועצה או עירייה אחרת אינה יכולה לטפל בתחומה, וכאשר הנושא הוא משותף מבחינת הגורמים (לא מבחינת הסבל) לרשויות שונות, אז ישנה רשות אחת שהיא חולשת על הנושא הזה - זו הממשלה.

אם אני לא טועה, בסמכות נציב המים באמצעות חוק, יש לו הכוח לפקח להורות ולטפל. ומר קנטור, שהזכות והכבוד להכיר אותו, ונפגשנו בחקופה האחרונה בישיבות, לא הכחיש זאת. הוא רק אמר שלא הוא יעסוק בנושא. אני אינני מבין את החשובה.

נכון שמר קנטור אמר שלפי דעתו איגוד ערים דן זוהי כתובת טובה לטיפול; נכון שגם במשרדו של מר קוברסקי הטיילו. אז יכולתי עוד להבין באותה פגישה כאשר נאמר שהטיפול הוא אד-הוק מידי, לא נמצא איזה מכשיר או גוף באותו יום, או בכל אופן איזה גוף שמאגד משרד מועצות, והטיילו. אז גם הוא לא טיפל, אלא הוא הקים צוות (כאשר אני אומר הוא לא טיפל, זה לא אומר שמר שפיזר אישית או משרדו) אלא הוא הקים גוף שכלל צוות אשר מייצג משרדים שונים והוא עוסק בנושא. זה טיפול אד-הוק, שלשמחתי הקל במידה מסוימת על הצחנה; לא פתר ובודאי לא פתר לשנים הבאות.

בכל הפגישות שמעתי ששפכים מגיעים מאיזורי שונים, כשהייתי בפגישה האחרונה, שמעתי ממר פליישר, מהנדס מחוז המרכז (אני מצטער שהוא איננו כאן) שבכפר סבא נאמר לו ששפכים זורמים. הוא ביקר במקום, נפגש עם ראש המועצה, ראש המועצה לא התחייב ונשבע, ואני מאמין לו, אלא שאמרתי לו: בוא חסע ואני אראה לך. עובדה היא ששפכים בצורה רצינית זורמים מאיזור ברכות החימצון של רמתיים. אינני מומחה ואיננה מהנדס אבל אני רואה את השפכים. אני ראיתי זרם רציני ביותר, הרבה יותר מאשר ברמת השרון, הם קולחים אבל כנראה ברמה כזו שהם כמעט שפכים, וזה למדתי בחקופה האחרונה - בהתאם לצבע שאני רואה, הוא שחור, ואני רואה אין הוא מתהווה, ועם קצף רב, וכל המומחים שהיו, הסתובבתי עם רכטמן באיזור, וכל פעם ראיתי קצף רב, אני אומר שפכים - כפי שכל המומחים אומרים, ובכמויות רציניות ביותר.

נכון שזה לא לירקון, נכון שזה לנחל הדס אבל זה ממשיך, מנחל הדס לנחל קנה ואחרי כן לירקון, בסופו הוא מגיע לירקון. וכך הלאה.

לדעתי הבעיה היא לא לטפל ולעסוק בנושא כפי שעסקו בעבר, כי לא עסקו בו. לדעתי חובה היא לקבוע תכנית ברורה לשנה הקרובה, ותכנית ברורה לשנים הבאות. כי למדתי שאין אפשרות למצוא פתרון מידי כבר לשנים הבאות, אבל אפשר בתהליך ביניים למצוא כבר אפשרות שבשנה הבאה לא תהיה צחנה, ואפשר לדאוג לפתרון. כל הפתרונות, התנאי הראשון והיחיד הוא שלא יזרימו קולחים ושפכים לירקון. שהירקון לא יהיה כזה, כפי שאמר מר פליישר, "היה ירקון". איננו ירקון? בבקשה, אפשר לחסל אותו ולא יהיה ירקון. אבל הוא התבטא שהיה ירקון, והיום זו למעשה תעלת שפכים. אי אפשר להשאיר דבר כזה בכלל ובודאי לא באיזורים ציבוריים.

עכשיו השאלה היא מי יעשה. מר קנטור אומר שרצוי להרחיב סמכויות של איגוד ערים דן ולתת להן אפשרויות, זו תהיה הכתובת. אני אינני משוכנע שזו הכתובת. כי איגוד ערים דן זהו איגוד אשר מאגד בחוכו איקס עיריות, כאשר מדובר כאן בשפכים מאיזורים רחבים הרבה יותר, ומעיריות ומועצות אשר אינן באיגוד. ואינני יודע אם זה הפתרון לאחד את כולן, כאיגוד שיכלול מספר די גדול. ואינני יודע אם האיגוד כיום בנוי ככה, כי התכנון שלו היה לקבל שפכים רק של אותן העיריות אשר חברות בו, והן שבע. כאשר השפכים הם בכמויות הרבה יותר גדולות, וכבר חלק מהעבודה, חלק נכבד של צנרת איגוד דן כבר מורכבים, ואיני יודעם אם הם מתאימים (צריך לבדוק).

על כל פנים צריך שתהיה כתובת, לירקון כירקון, כי איגוד ארים דן אינו מגן על נחלים בתל-אביב דכישראל.

הוא צריך לדאוג ששפכים באיזור דן יגיעו לאן שיגיעו ויטהרו אותם כפי שיטהרו. הכתובת החוקית זה נציב המים, ואם נציב המים צריך להקים גוף ששמו 'רשות הירקון' תהיה רשות; אבל רשות מיוחדת לירקון ושיהיו לה סמכויות לשמור, לפקח ולהדחות. רק אם תהיינה החלטות ברורות כאלה ויהיו מעשים עם ההחלטות, יש סיכוי בשנה הקרובה ובשנים הבאות - המצב יהיה טוב יותר. אם ננהג כפי שנהגו בעבר, לא עשינו כלום.

מר מלמדוביץ: אדוני היו"ר, רבותי, אחרי ששמענו בישיבה הקודמת את נציגי הועד הציבורי שהוקם בין אלה אשר סובלים, אין עושים רבות עכשיו. אנחנו לא יכולים להתעלם מהעובדה שזה למעלה מחודש, האוכלוסייה של עשרות אלפי אנשים סובלת יומם ולילה (גם הלילה - אמנם לא באותם ממדים שהיו לפני שבועיים אבל גם הלילה והבוקר בשעות מקדמות).

עובדה היא שליד שפת הירקון פעם היו סובלים רק חושבי שכונת הותיקים; בצחנה שהיתה בשבועות האחרונים זה הגיע עד מרכז העיר, עד רחוב ביאליק בר"ג, רחוב שרת; כמעט עד ככר רמבם, והריחות היו נוראים. וקבלנו לא רק טלפונים אלא עשרות, מאות משפחות עזבו את הבתים ועברו לגור לקרובים ומכרים בחלקי עיר אחרים בדרום ר"ג או בערים אחרות.

בתנאים הרגילים ובמצעים הרגילים שאנו מדברים פה, לא נוכל לפתור את הבעיה. זה אסון טבע שנעשה בידי אדם, אנשים עושים אסון טבע כזה. נגד אסון טבע מכריזים על שעת חרום ומתחילים לעשות, אבל האנשים ממשיכים כמקודם. מתוך 104 ישובים אשר נמצאים ליד הירקון, גובלים בו לכל האורך, שלושה עשר ישובים באופן קבוע מזרימים במידה זו או אחרת מי ביוב. אם זה קולחים או לא קולחים - אנחנו סיירנו בשבוע שעבר, יחד עם מר כספי ועם ראש עיריית ת"א מר להט, באיזור. ומה שאנחנו ראינו זו זוועה, איך אפשר להרשות זאת? אמנם אח"כ פתח תקוה חיברה, אולם בינתים כשבוע או יותר זרמו מי שפכים ברחובות, ברחובות קרית אריה, וזה נכנס לתוך בצה והבצה העבירה את זה לירקון. ראינו צינור פתוח זורם מרמת השרון בכמויות עצומות, ולא אזכיר עוד מקומות.

מר חיון אמר בפגישה הקודמת (וזה נכון) כל אחד מטיל על השני, אצלו הכל בסדר והוא מטיל האחריות על האחרים. אבל כולנו חייבים לראות שמצב זה לא יכול להמשך. מדוע יש ויכוחים, מר פליישר? חנסה לראות, יש ירקון - אתה יכול לבדוק? קודם כל חלק מהירקון עובר בשטח פרטי של פרדסים ואתה לא יכול להכנס. היינו צריכים לנסוע בג'יפ ולעשות סיבובים ולהכנס בדרך פרטית בפרדס כדי לראות. איך יתכן שעל שפת הירקון לא תהיה דרך, שלא לומר כביש אלא דרך שמובילה ובה שומרים פטרולים שיכולים לעבור ולראות מה שיש? אז מי שנכנס צריך לעבור חצי קילומטר אליו הוא לא יכול להכנס, ופתאום באמצע פורץ צינור והוא לא יודע מאין.

לכן רבותי - כל זמן שיש ירקון (אני פוחד לומר - שומע אותי ח"כ אברהם יפה) כל זמן שזה בור שופכין...

(אברהם יפה): על כל פנים זה לא אתר טבע, זה ברור)

... אם זה לא אתר טבע אז אולי אפשר להפנות אותו שלא יכנס לישוב שמונה שלושת-רבעי מיליון איש?

(אברהם יפה): מר מלמדוביץ, יש טופוגרפיה, את זה קשה לשנות. בפתח תקוה לא גרים על שפת הירקון)

קודם כל אני אומר שחייבים לסלול דרך לאורך הירקון בכדי לאתר את המקומות. אני הייתי אומר שצריך משרד הפנים לצוות על כל העיריות שבשטחן עובר הירקון לעשות את הדרך תוך חודש-חודשיים,

ובאותם השטחים אשר אין רשות שיכולה לבצע, צריך משרד הפנים באמצעות איזה שהוא מוסד ממלכתי, לעשות את זאת - קודם כל כדי לדעת. צריך כמו"כ לעצור הזרמת שפכים לשטח הירקון באופן טוטלי.

(היו"ר: לאן מפנה רמת גן את השפכים שלה?)

אנחנו מפנים את השפכים לאיגוד ערים דן, לצינור. הולך צינור ברמת השרון, יש אפשרות ואני לא יודע למה זה נסחב, צריך להניח צינור של מקסימום קילומטר וזה בסכומים לא גדולים, צריך להכניס אותם לאיגוד ערים דן; ויש אפשרות עד 1980, בינתיים הצינור של איגוד ערים דן חוץ חמש שש שנים יספיק לקלוט את זה. אני אומר, צריך שיחיה צוות קבוע לטיפול בנושא, כי אינני רואה שאיגוד ערים דן ערוך לדבר זה.

אמנם בפגישה אצל מר קוברסקי ישבנו כמו תלמידים בגן-ילדים; ידענו שאיגוד ערים דן אינו מסוגל (לא מבחינת אנשים - שהם מצוינים) אלא מבחינת הצוות והגודל כאשר קורה אסון כזה. צריך להכניס כלים גדולים; אם צריך היה לחפש טרקטורים בליל שבת אז חיפשנו בר"ג שני טרקטורים גדולים כדי לשים סכר. יש שני סכרים - סכר אחד על יד כביש גהה, עוד מעט הוא יפרוץ, לא יכול להחזיק מעמד בכל כמות שתגיע, ואז חתיה עוד פעם הבעיה, יכול להיות שצריך עשרה סכרים. ומה אם תשים סכר ולא תשים שום חומר כימי במקום? אז הריחות האלה יתפזרו מאותו שטח.

אנחנו יושבים ודנים על כך כעת כי קיים לחץ ואנשים רבים סובלים. לפני שנה פנתה עיריית ר"ג גם למשרד הפנים וגם למשרד הבריאות בחביעה לעשות דבר רציני; היתה אז צחנה של כמה ימים. אם לא יאחזו באמצעים רציניים ממלכתיים ולא בתקציב זה שאומרים לנו "חסר כסף? לא חסר" הקציבו לזה חצי מיליון לירות. לעזרה ראשונה שצריך היה לעשות זה אולי יספיק, אבל פה צריכה להעשות פעולה לכל אורך הירקון, ואסור שהשפכים יכנסו ויזרמו לת"א ור"ג. אלה הן שתי הנקודות האחרונות.

בפגישה אצל מר קוברסקי היה לי ויכוח עם ראש עיריית פתח תקוה, אומר בלקין: אצלנו לא זורם. כשבאתי עם להט לשם ראינו זרימה של אלפי קובים. וראש עיריית פתח-תקוה אמר: "מה איכפת לכם הצרות שלנו בחוף הפרדסים שלנו, את בילינסון אני לא יכול לסגור, את ביח"ר יכין - סגרנו, אבל את בילינסון אי אפשר לסגור, אבל הכל זורם לשטח פתח תקוה לפרדסים". אבל יש טבע לזרמים האלה, הם לא עומדים במקום והם פרצו ועברו את כל השטחים הגיעו לירקון והריחות מציפים את רמת-גן ותל-אביב.

רבותי, יש חוק שצריך לשמור עליו ואסור לעשות את זה. בפגישה הקודמת דיבר עו"ד והוא ציטט סעיפי חוק מוגדרים וברורים. רבותי, אנחנו חייבים, ואחם כחברי כנסת חייבים לראות את האזרחים. אצלנו היו שתי הפגנות השבוע, וכששאלנו אותם למה אתם באים אלינו, אמרו לנו: אנחנו מכירים אתכם, אתם העירייה, אנחנו לא צריכים ללכת להלחם במקומות אחרים, תלחמו אתם.

ואם עכשיו זה קצת ירגע, ונוחנים לנו הבטחות שיחזילו להשקות את הפרדסים בשפכים האלה, לקראת הסתו יתחיל שוב אותו הדבר. הגענו למצב שגם המומחים של משרד הבריאות אומרים, שמה שקרה זה דבר איום והוא גם לא מובן; הגיעו שפכים מכל מיני מקומות והמצב הולך ורע. צריך לעשות מאמץ עליון משותף וכל עירייה או רשות מקומית צריכה להשתתף. צריך להיות מוסד ממלכתי אחד שיקח את הדברים האלה בידיים ויביא בחשבון שזה לא דברים שהם תקר מקרי אלא זה דבר שעלול להביא לערעור הבריאות של אזרחים רבים במדינה.

מר שחורי : אני רק רוצה להוסיף, אמר מר חיון - חרי אם זו שנה ראשונה, למעשה הצחנה פרצה פעם ראשונה לפני שנה, שנמשכה יומיים שלושה, וכבר אז גילינו מספר מקורות, ביניהם רמת השרון, וראש עיריית רמת-גן הפנה את תשומת לב המשרדים הנוגעים בדבר למה שאירע ומה שעלול להתרחש.

פעם שניה כשפקדה אותנו מכת יחוסים בתחילת הקיץ שעבר, יצאה חוליה של עיריית ת"א יחד אתנו ואת אותו הצינור שעד היום מזרים מרמת השרון, מצאנו אותו באותו מצב לפני שנה. אני רק רוצה לומר שבאותה פגישה אצל מר קוברסקי (אני רוצה להוסיף לדבריו של מר מלמדוביץ) סוכמה כפי שסוכמה, אבל ישב בלקינד ראש מועצת רמת השרון ואמר בפירוש: "מה אתם רוצים שאני אעשה עם המים, אני לא יכול לשחוח אותם, אני יכול לקחת ג'ריקן הביחה (על דרך המליצה) ולא יותר".

לפני שנה הייתי עם מר בלקינד במקום, וזה דבר מובן שאגני תימצון לישוב של חמשת אלפים נפשות, לא יכול לחמצן את המים לעשרים אלף נפשות. זה דבר מובן מאליו. הבעיה איננה מי יטפל, איגוד ערים דן באמת לא ערוך לטפל, כי מה שנעשה ומה שעשו, כל האמצעים שננקטו עשה איגוד ערים באמצעות שתי העיריות - ת"א ור"ג, כל ימות השבוע ובשבת וללא ליאוח. אם יש הקלה זה הודות לזה.

הבעיה היא שאיגוד הערים יכול באמצעות סמכויות שהאציל נציב המים אולי לסגור מפעל, הוא בודאי אינו יכול לצוות על מועצת רמת-השרון להפסיק להזרים את השפכים, ואינו יכול לצוות על רשויות אחרות ואין לו רשות להכנס לרשות אחרת. וכאן חייבת להיות אכיפה ממלכתית, בעיקר לגבי רשות מקומיות.

אני רוצה לספר שהסיפור הזה של סגירה במפעלי פתח תקוה הוא גם כן דמיוני, כי אני בדקתי כשאמרו שיש צווי סגירה והמפעלים עבדו, נסעתי בלילה וביום לראות, הם עבדו והזרימו. ומי שיכנס לקריית-אריה יראה מצב שלא רואים אותו אפילו לא באפריקה, מוזנח.

(הערות ביניים: ניתן למסרה לאכוף צווי סגירה?)

אני לא יודע, זה ראש עיריית פתח-תקוה הוציא צווי סגירה, לא אנחנו. אבל ברור שהעניין הזה צריך לקבל טיפול של מסגרת ממלכתית ולא איזורית ולא עירייה אחת, ולא איגוד ערים יוכל להתגבר על הבעיה.

היו"ר ב.צ.קשת: נמצאים אתנו נציגי האגודה לשמירה על איכות הסביבה. האם יש לכם הערות?

א. גתי: אנחנו לא רואים מה נוכל בשלב זה לעשות בנושא. לגבי תכניות לטפוח ארוך, אנחנו מוכנים לתרום מה שאנו יכולים.

היו"ר ב.צ.קשת: כיון שאנו רוצים לסיים את הישיבה בעוד שעה אני אבקש להצטמצם. אני אתן רשות דיבור כעת לחברי הכנסת, ואבקשם גם להציג שאלות וגם להביע דעה, לאחר מכן תבאנה חשבוות וסיבוב שני.

י. בארי: מר קנטור, לפי חוק המים, מקור מים כולל גם נהר וגם נחל; גם שאר זרמים, לרבות מי שפכים, זה נאמר במפורש בסעיף 2 לחוק. סעיף 9 לחוק אוסר לסתום או לדלל מקור מים; סעיף 20 ב' לחוק אוסר לזהם מקור מים. ואם אותם גורמים אשר סותמים או מדללים מקור מים או מזהמים מקור מים אינם שומעים בקולך, החוק מקנה לך כנציב המים סמכויות לפעול ולהביא את הדבר על פתרונו.

סעיף 11 וסעיף 20 ז' - אלה הסעיפים שמקנים לך כנציב המים את הסמכויות לפעול. אם אנחנו שומעים פה הצהרות כגון "הירקון היה פעם נחל" (זה אמר מר פליישר בפעם הקודמת) או כפי שהתבטא היום מר חיון שתאר את המציאות כמות שהיא, שנחלים במים משמשים למובילי קולחים, אז שאלתי מר קנטור, מה אחת עשית במרוצה השנים האחרונות, מכוח סמכויותיך וחובותיך לפי החוק הזה, כדי למנוע את הנחלים מלהפך לבב י- שופכין? ובאופן ספציפי, מה היתה פעולתך בשנים האחרונות, לא רק בחודש האחרון, כדי למנוע את הזיהום הזה של הירקון?

למר חיון, שכרגע לפחות הוא נציגו של משרד הפנים פה, האם בדעת משרד הפנים לנקוט בצעדים משפטיים נגד אותם גורמים אשר זיהמו במישריון או בעקיפין ע"י מחדלים את הירקון וגרמו גם בעבר וגם השנה לתקלות שנגרמו?

ולמר אורנון כנציג משרד הבריאות, אנחנו שומעים היום ושמענו גם בעבר על צחנה שגוברת מדי שנה בשנה. מה אם כן הצעדים אשר ננקטו ע"י משרד הבריאות, מראש לא עכשיו בחודש האחרון, כדי למנוע את התגברות המצב הזה?

הערה אחרונה, אפשר להתפס באיגוד ערים איזור דן ביוב ולהתלות בתקוה שנחבר את כל המקומות שנמצאים ליד הירקון לצינור הראשי. מה ששוכחים רק שאותו איגוד ערים איזור דן ביוב גרם בשנים האחרונות למטרדי ריחות קשים במקומות אחרים, והעיר על כך מר חיון - בחולות ראשון. עד כדי כך שאיגוד ערים איזור דן ביוב גם הורשע בפלילים, על גרימת מטרד של ריחות לתושבי ראשון ולתושבים בתחום המועצה האיזורית גן-רוה. למעשה, כל השיטה אם זו בכלל שיטה שננקטה בשנים האחרונות לסילוק מי- שופכין, שיטה שנכשלה כליל. וחבל שלפני שנים, במקום לנקוט בשיטה זו לא נגשו לבניית מתקני טיהור סגורים במקום. שבו נוצרים השופכין. אחת ההמלצות שאני אציע לוועדה לקבל היא באמת לעבור לשיטה של מתקני טיהור סגורים במקומות.

א. יפה: אני קבלתי כבר תשובה על השאלה שלי. רציתי לשאול אם המוסדות שנסגרו באמת נסגרו ואם היום אין כבר צחנה, התשובה החבררה לי בזמן הדיון.

היו"ר ב.צ. קשת: בהודמנות זו בהצונוי לומר שקבלנו מברק מפתח-קקוה: "נבצר מאתנו למרות כל רצוננו להשתתף בהמשך הישיבה ביום שני בבוקר. העבודות למניעה מוחלטת זרימת שפכים לירקון נסתיימו. ממשיכים בעבודות החלפת הקו במסגרת מלווה הבנק העולמי. דוד טבצ'ניק סגן ראש העיריה."

ב. מואב: ח"כ בארי מיצה את השאלות שהיו לי בעיקר בנושא של האחריות החוקית למפגעים האלה. ברור לי שנציבות המים (ח"כ בארי הביא לנו את הסעיפים הורלבנטיס מן החוק) צריכה לתת תשובה על השאלות.

היו"ר ב.צ. קשת: מישהו מחברי הכנסת מבקש רשות הדיבור? - לא. כשפתחתי ואמרתי מי שהופיע בישיבה הקודמת שכחתי את הפתוח שהיהנציג המים מר קנטור. בבקשה מר קנטור.

מר קנטור: אינני יודע אם אני צריך לחזור לנושא או לענות לשאלות של ח"כ בארי. אני אעשה זאת במשולב. אני חושב שהבעיה איננה לחפש את האשמים כי זה דבר שאפשר לעשותו; השאלה היא איך צריך לטפל בעניין. אבל תחילה - מה נעשה בעניין הזה?

צריך לומר שזה מספר שנים שאנחנו מתריעים כפורום גם הממשלתי וגם של הכנסת, החרענו על חוסר ההסדר לנושא של ביוב. אני רוצה להגיד, זה עלה לנו בעמל רב מאד לטפל בגיבוש קו פעולה מתואם, מסודר לעניין הביוב, קודם כל בנושא הטכני-כספי, לגיבוש מדיניות שבה תוצר אפשרות כספית לפעולה נרחבת ממלכתית,

או סיוע ממלכתי בענין הביוב. ולפי דעתי נעשתה פעולה במקסימום המהירות שאנחנו מסוגלים לה. וכשאני אומר אנחנו - אני מתכוון למדינת ישראל על מוסדותיה ואזרחיה. אני חייב לומר, למרות שאני הייתי מאושר לו זה היה בקצב מהיר יותר, אני חושב שלא ניתן דבר כזה לעשות בקצב מהיר יותר, במבנה כשלנו.

במשך התקופה הזאת גובשה מדיניות, גובשה תכנית ארצית, גובש מקור מימון גדול לענין הזה, גובשו דרכים. אני צריך להגיד, גם תוקנה חקיקה חשובה מאד לענין זה לפני שנתיים ע"י תיקון חוק המים. אבל גם תיקון כזה איננו כה פשוט כי הוא משנה באופן די מהותי ארגון שהיה קיים אחרת, בתקופה קודמת. ולשנות אותו לא כל כך קל ולא פשוט, אם כי הוא נעשה.

אני חושב שאם נשווה את המצב היום לגבי מה שהיה לפני שלוש שנים כשלא הייתה כל תכנית בארץ לביוב, המצב שונה מעיקרו. לתכנן נושא כזה גם הוא לוקח זמן. אני רוצה לומר לח"כ בארי שלתכנן מתקן שהוא קורא לו סגור, ואני רוצה לומר - הוא קורא לו סגור מפני שאין מתקן סגור, אין מושג כזה סגור, כל מתקן הוא מתקן פתוח. רק לתכנן אותו זה נושא של בין שנה לשנתיים. אז אני יכול להניח את דעתי, שלרוב הרשויות המרוכזות בארץ, מכוני הביוב, או מתקני הביוב נמצאים בתהליך תכנון מתקדם ביותר; לרבות מהן אפילו הוצאו מכרזים.

אבל אנחנו נמצאים בשנה האחרונה בשנה לא כל כך רגילה, שגרמה לעיכובים קשים מאד בענין הזה. אני צריך להגיד, ח"כ בארי ודאי לא יחשוב שבאותו רגע שאישרה הכנסת חוק שהוא פורסם ברשומות למחרת היום הכלים עומדים דום מוכנים. אותה כנסת גם צריכה לאשר תקציבים לענין הזה, וזה לא נעשה באותו היום. גם אותה כנסת איננה מאפשרת לבנות ארגון בצורה קלה כל כך ומכבידה עליו, ובצדק. הדברים האלה אינם נעשים כל כך פשוט.

אבל אינני רוצה לעמוד ולפתח את מה שהיה. אני רוצה לומר כיצד לדעתי הענין צריך להתנהל ולהראות בעתיד. ובכן, א' אני רוצה לקבוע, על אף העובדה שאנחנו דרשנו וקבלנו חקיקה מאד אפקטיבית לענין הזה, מעולם לא סברנו שהמשלה או פקיד המשלה הוא זה שצריך ללכת ולהניח צינור ולבדוק בתוך תחום הרשות המקומית כיצד הענין מתנהל ומסתדר. אני חושב שמתפקידנו היה לכוון את הגופים לכך, ולדאוג שיתקיים ארגון מקומי לנהל את הענין באופן מסודר. אינני חושב שמינהל תקין הוא כזה שהמשלה תעשה הכל. אינני סבור כך.

לאחרונה, יש שלושה משרדים שנוגעים בענין ואני אומר גם - יש שלושה משרדים שמבחינה חקיקתית יש פה משהו שאפשר למצוא פה פגמים, בגלל הגבלה וחפיפה של חוקים בענין זה. קיים דבר כזה. אנחנו עושים הכל על מנת שהענין יתואם, ולאחרונה גם סיכמנו בינינו, שלושת המשרדים הנוגעים בדבר, שנשתמש בחוק אחד במידה האפשר ולא נשתמש בכמה חוקים, כי זה מביא לפרצות בהליכי הבצוע.

אנחנו קבענו שרק רשות אזורית מקומית יכולה לטפל בענין. אין שום צורך להקים גוף חדש. קיים גוף שיכול לשמש גרעין לענין הזה. עליו להתארגן לכך, והוא: איגוד ערים גוש דן לביוב. נכון שהיום איננו בנוי לכך. אבל אם אנחנו נבדוק מה הטוב לעשות; לבנות גוף חדש או לקחת גוף קיים שפועל בעיקר בשטח; תופס חלק נכבד מהפעילות, הטוב ביותר הוא להתאים אותו לענין הזה.

מה אמרנו? אין מפק שהטוב ביותר היה לו איגוד ערים גוש דן היה הופך לאיגוד המטפל בכל אגן ההקוות של הנחל, אבל אני מקבל שזה תהליך קשה מאד היום לבצוע. הוא איטי, אולי נגיע אליו ביום מן הימים.

אולם אי התארגנותו זאת מבחינת ההתאגדות בכל אגן ההקוות, לא צריך לשמש מעצור לטפל. ובאיזו צורה? בראש וראשונה החברות המאגדות, המרכיבות את האיגוד הזה, חייבות להקנות לו בחקנות שלו עצמו את מלוא האפשרות לטפל בתחומי המרכיבים של האיגוד הזה. הרי היום, האיגוד במתכונתו אינו יכול לפעול בתוך חל-אביב או רמת-גן. (ואני מאד מצטער שמר שפייזר איננו נוכח כאן, כי חשוב שדיון כזה היה מחקיים בנוכחותו, אני יודע שהוא התכוון לבוא). מכל מקום, לא יכול לדעתי להיות המצב תקין בו האיגוד לא יפקח על כל המערכת המזרימה לביוב, עם מלוא הסמכויות. כי לא יכול להיות מצב שבו פתח-תקוה תודיע שהיא סוגרת מפעל והאיגוד לא יהיה הבודק אם אכן נסגר הביוב אליו. זה לא נושא לפקיד ממשלה לבדוק. ואם לא, צריך שיהיו בידי האיגוד כל הכלים לטפל ולאכוף את העניין על הרשות המרכיבה אותו, קודם כל באיגוד עצמו מכוח ההסכם ביניהם, הלא זה גוף שלהם. הוא קם מתוך רצון משותף לפתור בעיה מסוג זה.

דרישתי הראשונה מהאיגוד הייתה קודם כל שהאיגוד יפתור בעיה זאת בתוכו ומתוך הסכמה ורצון, כי זה איגוד שלו, של חבריו, והוא יכול להקנות לו את מלוא הסמכויות הללו.

לאחר מכן, הודעתי לממונה על האיגוד, למר שפייזר, שבאותו רגע שהאיגוד הסכים לעמדה זאת, הרי שלא תהיה שום מניעה להקנות לו כל כוח של פעולה בשטחים, ברשויות מקומיות ובמפעלים שהם מחוץ לאיגוד, בכוח הסמכויות שניתנות לנציג המים בחוק המים. אנחנו נעמיד לרשותו את כל הכלים, ננקוט בכל הפעולות שהוא יוכל לבצע את העניין.

ולמי שלא מצוי, אני צריך להגיד שחוק המים למניעת זיהום מאפשר פעולה מאד מסודרת בעניין הזה, ומאפשר פעולה גם בתחום של רשות מקומית אחרת ועל השבונה, פעולות לחיקון מעוהת בתחום זיהום מקורות-מים. האפשרויות ניתנות, אני יודע שהיום מתנהלים דיונים רציניים באיגוד, כיצד להתאים את מנגנון האיגוד לעניין הזה. אנחנו מצידנו גם עושים את כל הסידורים האדמיניסטרטיביים והחוקיים על מנת לבצע פעולות מהירות בתחום הזה מבחינת הגשת העזרה והגיבוי המשפטי והאדמיניסטרטיבי.

אני חושב שאם זה יתארגן ניתן יהיה למצוא פתרונות חרום למצב חרום, ובד בבד לפעול לטווח ארוך על מנת להגיע למצב שבו לא יהיה זיהום בנחל בכלל, אפשר להגיע לעניין הזה אך ורק אם האיגוד יתארגן לעניין זה. כי אם יאמר מישור - רשות ממלכתית, אני אינני יודע מי זה.

י. בארי: אתה מר קנטור, אתה הרשות הממלכתית בעל הסמכות הזו.

מ. קנטור: לא הכחשתי רגע אחד את קיומו או אי-קיומו של הסעיף הזה. אבל אני אינני סבור שהמחוקק התכוון שנציג המים הוא המבצע בשדה.

י. בארי: נאמר במפורש שאם מי שאתה מטיל עליו את החובה, איננו מבצע, אז אתה מבצע.

מ. קנטור: גם אני מבצע באמצעות מישהו, ולזה דרוש הכלי האחד; לא יכול להיות מצב שבו יהיו עשרה כלים.

ב. מואב: זאת הבעיה, אתה מטיל את זה על אחרים כדי שיהיו יותר כלים. זה תפקיד נציבות המים.

מ. קנטור: יכול להיות. אני הצעתי ליו"ר הוועדה שאנחנו נקיים בסוגיה זאת כלליה, דיון נפרד, ולא בהזדמנות 'חגיגית' זו שאנו דנים בירקון.

יו"ר הוועדה קבל זאת. אבל לפי עניות דעתי, גם לפעולה כזאת הרי ברור לגמרי שכאשר אנחנו נוציא צו כזה, מיד צריך להכין אחריו את הכתובת המבצעת בשטח, שתבצע אם אותו גורם לא יבצע את המוטל עליו.

כמינהלת כנרת עשינו דבר דומה. הקמנו מינהלת כנרת בהסכמה איזורית כוללת, וכל מקרה שמישהו מסרב לעשות עבודה, מטילים את זה על מינהלת כנרת, עם מלוא כוח הגביה של הווצאה. אנחנו רוצים להגיע למצב כזה גם באיזור הירקון, ולדעתנו איגוד הערים הוא הגוף המתאים לעשות עבודה זאת. אין מקום להקמת גוף נוסף.

עכשיו, לפי מיטב ידיעתי הנהלת האיגוד הולכת לקראת העניין במהירות; הנהלת האיגוד התחייבה לתת לנו תוך השבוע הזה גם תכנית עבודה לשנה זאת וגם לשנה הקרובה. יש לי רושם, ואני אומר רושם כיון שמנכ"ל משרד הפנים איננו כאן, אבל הוא גם יו"ר ועדת המנכלים לכיוב ואני אתו בקשר הדוק ומתמיד, אני יודע את מאמציו בעניין הזה. אני משוכנע שמצד הסיוע הכספי והאדמיניסטרטיבי לא יהיו בעיות. כי זו בעיה, אני לא רוצה לזלזל בנטל הכספי הכרוך בכך. אבל עד כמה שאני יודע את המצב, בתחום הזה לא ההיינה בעיות.

אני רוצה להגיד מילה לגבי הצעתו של ח"כ בארי, שבכל רשות מקומית צריך להיות מתקן ביוב סגור וכו' וכו'. זו גישה פשטנית לדעתי ואיננה פותרת את הבעיה. פתרון בעיה הכיוב הוא נושא טכני מורכב ומסובך ולפי דעתי התכנון היום הולך בכיוון הנכון. כאשר הוועדה תקיים דיון כללי בעניין, אני אביא את הנושא במפורט, גם אסביר על מהות הטיהור שמתכוונים אליו. אבל לומר שהדרך לפתור את הדבר היא ע"י הקמת מכון טיהור סגור בכל מקום, זה החטאת העניין. דבר כזה לא קיים במציאות.

י. בארי: בחיפה יש מתקן כזה? לא אגני חימצון שעשיחם בראשון. ביפאן יש מתקן כזה?

מ. קנטור: ח"כ בארי, אני סבור שאתה לא היית רוצה שמתקן טיהור של חיפה יפעל בחוף ר"ג, גם אני לא הייתי רוצה, ולא בבני-ברק ולא בשום מקום דומה. הוא לא מתקן סגור, הוא לא מתקן נטול ריח; הוא מתקן לא יותר יעיל מאשר האגנים בראשון-לציון. הוא מתקן שהיום הולכים לבטלו ובונים מתקן חדש, יותר נכון - לשפצו מכיון שאיננו מתאים לעניין. אבל בונים מתקן חדש שהוא יהיה דוגמת המפעלים שיקומו בתקופה הקרובה ולא הטוב שבהם.

א. חיון: אחת הצגת לי שאלה ברורה ואני חושב שיש לה תשובה ברורה. האם בדעת משרד הפנים לנקוט בצעדים משפטיים נגד מזהמים שיזהמו את הירקון. התשובה היא שנקיטת צעדים משפטיים נגד גורמי מטרדים נחונה בידי רשות מקומית והציפיות שלנו שכל רשות מקומית אחראית לחסל את המפגעים שבתחומה מפני שהיא מופקדת על כך. יתר על כן, כבר נאמר באופן הברור ביותר שרשות מקומית שלא תמלא את התפקידיה, ניטול את סמכויותיה ונבצע במקומה את מה שיש לבצע וזה על סמך קביעה ברורה של משרד הבריאות.

משרד הבריאות היה אמור לדווח לנו על אזלת יד של רשויות מקומיות אם היתה כזו. לשמחתי לא דווח על שום אזלת-יד, ועד כמה שאני יודע כל הרשויות המקומיות שהיו נוגעות בדבר נקטו בכל הצעדים שעדו לרשותן באמצעות החוק בכדי לדכא את גורמי הזיהום בתחומן.

ע. ארנן: אין לי הרבה להוסיף על מה שנאמר כאן, מה שאמר מר חיון זה אותו דיווח שאנחנו יכולים למסור. השאלה היא אם נסגרו או לא נסגרו המפעלים בפתח-תקוה. לפי מיטב ידיעותי, והן נבדקו, הם נסגרו. אנחנו סגרנו,

או ליחר דיו עיריית פתח-תקוה סגרה אותם לפי דרישתנו, לא כדי לסגור אותם אלא כדי לאפשר תיקון מידי של הקו, דבר שקודם לא נעשה. והם נפתחו, לפחות חדלו להזרים ואיפשרו בזה את תיקון הקו. אני יכול רק לאשר את המברק שהגיע מראש עיריית פתח-תקוה מפני שהבוקר שמעתי את זה ממהנדס המחוז שלנו שהתיקון נגמר לגמרי.

השאלה של מטרדי ביוב, איני נגש כאן לתכנית כוללת, וברור שכאשר מדברים על דבר כמו כל אגן ההקוות של הירקון, (שלושת רבעי מיליון תושבים וכדומה) אחד המטרדים שאי אפשר לסגור אפילו אם אנו יודעים שזה מטרד, זו שאלה של ביוב, מפני שאינך יכול להפסיק עיר. אתה יכול להוציא צו סגירה נגד בית חרושת, אתה אינך יכול להוציא צו סגירה נגד רמת-השרון. וכאן, בניגוד לחלק גדול מאד של המטרדים האחרים, אתה לא יכול לדרוש מאנשים שיפסיקו לייצר את החומר הגלמי ממנו אח"כ נוצר ביוב וכאמור אינך יכול לסגור עיר. אתה יכול לדרוש שיפורים לטווח רחוק ושהם יהיו שיעילים באמת ועשויים להבטיח שמטרדים מסוג צחנת הירקון, לא יישנו כל שנה.

אני רוצה להוסיף מילה על מה שאמר מר קנטור, שקיימת חכנית, אלא חכנית כזאת לוקחת שנים רבות לביצוע. אני יכול להעיד אם כי אינני נוגע לדבר ישירות, שההתקדמות היא גדולה מאד, הרבה יותר משאני הייתי מעז לפני שנה אפילו לצפות, למרות כל הקשיים.

כאמור, אם נשאלת שאלה מה עשה משרד הבריאות בכל מקום שאותר מפגע חברואי שמקורו בביוב, עשינו את המקסימום לחקן את המפגע מתוך ידיעה ברורה שאי אפשר לסגור את המקום. וכמו שאמר מר חיון, בשבועיים וחצי האחרונים נראה לי שלא יכולנו לאתר אפילו מפגע אחד שנדרש מישהו לחקנו ולא תיקנו.

ב. מואב:
מהתשובה של נציב המים מר קנטור, יש לי כמה הערות. הוא אמר שהחוק איננו לגמרי ברור, האם נציבות המים פנתה למשרד הבריאות שיציע תיקונים לחוק המים? אם נציבות המים איננה בנויה לכך, לטפל במטרדים מן הסוג הזה, הוא אמר: אי אפשר לשלוח פקידי ממשלה שיפקחו על החוק. אי אפשר, ומצד שני ברגע שקורית תקלה כזו כמו הצחנת בירקון, להגיד הטלנו את זה על איגוד ערים גוש דן ועכשיו זאת הבעיה שלו.

אם נציבות המים רוצה להאציל את הסמכויות שלנו שמוקנות לה עפ"י החוק לאיגוד ערים גוש דן, היתה צריכה לעשות את זה מכבר, ולא כאשר ישנה תקלה מן הסוג הזה. בצורה שזה נעשה היום זה נראה לי התחמקות מן האחריות שהחוק מטיל על נציבות המים. כל זמן שנציבות המים לא העבירה את סמכויותיה לאיזה שהוא גוף אחר או פועלת באמצעות גוף אחר, היא אחראית עפ"י החוק; היא חייבת לבצע את הבדיקות או להטיל על רשות מקומית זו או אחרת לבצע מה שצריך לעשות.

לגבי השאלה של אגני חימצון, השאלה של ח"כ בארי. אני רוצה לשאול שאלה - אם באמת ננקה את הירקון ונפנה את כל הביוב למאסף הכללי, האם סך הכל הביוב שיגיע לפי התכנון הקיים היום לחולות ראשון לציון, האם זה עדיין מציאותי לאור המשפטים שהיו ולאור המטרדים שהדבר גרם?

מר. מלמדוביץ:
רציתי להעיר לנציב המים (וזה אולי אזהרה) שאם הדבר ימשך, מי התהום של רמת גן יפגעו. והיות שר"ג מקבלת 90% מהמים מהבארות שלנו, יש סכנה לבארות, אם הדבר הזה ימשך עוד כמה חודשים. כך על כל פנים מזהירים אותנו ואני מעביר את האזהרה.

מר קנטור:

מי המזהיר? ומה עושה עיריית רמת-גן
להמנע מהזיהום?

מר מלמדוביץ:

אינני יודע. אם השפכים האלה יחדרו לתהום
אני אינני יודע.

היו"ר ב"צ קשת:

אני מבין שהשאלה היא מקצועית, מר קנטור.
מר מלמדוביץ שואל אותך מה דעתך על בעיה
זאת.

מר מלמדוביץ:

אני אולי יכול לקבל את דעתו של מר קנטור
שיעביר הכל לאיגוד ערים, אבל צריך אז
לערוך אותו בצורה שזה יהיה מוסד שיוכל לעשות זאת. בינתיים, מתוך
13 הנקודות אשר מזרימות את השפכים לירקון, רק עיר אחת היא חברה
באיגוד. 12, מתוך אותם מקומות (אתן לך את הרשימה לפי סדר אחרון
שקבלנו השבוע) אינם משתייכים בכלל לאיגוד. איך לקשור את זה
אינני יודע. מה שאומר ד"ר ארנן זה פשוט מפליא אותי, שאנחנו
לא יכולים לסגור עיר. אפשר ברמת-השרון כשיש שעת חרום, להוציא
מספר טרקטור ואפילו לעשות באופן זמני אגני חימצון נוספים. יכלו
לעשות דבר של שעת חרום, זו עבודה של יום יומיים, ושלא יזרימו
את השפכים לתוך הירקון. לעומת זה אני מאד שמח שמר קנטור הודיע
שאפשר להגיע למצב שהירקון יהיה נקי משפכים. אם אפשר, אני שמח
מאד על דעה זאת, כי דברו קודם שבכלל אין מוצא. אם אפשר אז
באמת אנחנו מחוייבים ומצווים לעשות.

י. כספי:

לא יודעים אולי, אבל כשמדברים על איגוד
ערים גוש דן, אז מדובר בתכנית שגם היא
לטווח ארוך. כי למעשה גם מי שמזרים את השפכים לצינור של האיגוד,
הוא מזרים לים תל-אביב, זה היום. מי שמחובר לראשון-לציון
(מלמדוביץ יעדכן אותי כי הוא חבר ותיק באיגוד) אז זה חולון
וחלק מבח-ים. השאר - ר"ג, פתח תקוה והחברות האחרות באיגוד,
במידה שהן קשורות לצינור, הן מזרימות גם כיום לים. אם יש כוונה
לזהם יותר את הים - בבקשה. כי התכנית שהשפכים יזרמו ממש
לראשון לציון היא תכנית חדשה ביותר, תכנית שלא תפגע בראשון-
לציון, ואני רוצה להאמין לתכניות של המומחים. התכנית הזו היא
תכנית שעד כמה ששמעתי ונאמר לי - האופטימיסטים אומרים - ארבע
חמש שנים, אחרים אומרים יותר. אז צריך לדעת על מה אנחנו מדברים,
קודם כל.

אז אם רוצים להוסיף את כל אותן מועצות
ועיריות ש אינן חברות באיגוד, גם אותן להוסיף לתל-אביב וזו
הכוונה, אני בשם תל-אביב מוכן לומר שאנחנו נחנגד לכך.

גם כאן אני רוצה לפנות ולומר שהפתרון
בכל אופן הוא לטווח ארוך, ויש למצוא פתרון מידי. אני מצטער
שמר שפייזר איננו, כי יש צוות שעומד לרשותו, הצוות מוכן מיום
חמישי שעבר בהצעות תכניות. אני יודע שיש חילוקי דעות בתוך הצוות.
פניתי למר שפייזר ואמרתי, שאם יש חילוקי דעות צריך שמישהו
יפסוק. אנחנו כבר יום שני, עד עכשיו לא שמענו מה הן ההצעות
ומה התכניות. יתכן שאפשר היה להתחיל בביצוע התכנית, לפחות
לגבי השנה הקרובה. אך באיזה שהוא מקום התכנית תקועה ויש
לזרז את הדבר. צריך לפנות למר שפייזר כי הוא עדיין אחראי
באיגוד, על מנת לזרז את פתרון הבעיה.

מר שחורי:

אני שומע את ההצעה של מר קנטור לאיגוד
עריך דן זו הפעם השלישית או הרביעית
בישיבות הרצפות. אני רוצה לשאול באופן מעשי, ואני איש שמבצע
את העבודה באופן מעשי - היום יש מצב כזה, כשת"א ורמת-גן פועלות
למען האיגוד, בינינו אין חילוקי דעות. כשמקבלים ידיעה להוציא
חוליה מר"ג לעבוד בשטח שיפוט של תל-אביב, אין בעיות. אבל עוד
לא קרה במציאות, מר קנטור, גם בזמן שפקדו אוחנו יחושבים, שאנחנו
נכנס לרשות אחרת, מבלי לדבר על רשות אחרת מוניציפלית גם, אלא

שהיא גם לא חברה איגוד, שנכנס ונעשה איזו שהיא פעולה. זה בכלל לא נראה לי במציאות שיכולים לעשות דבר כזה. אני רוצה לראות שמישהו יכנס לרמת השרון אפילו מכוח האיגוד או מכוח הסמכות של נציב המים וינסה לחפור אגני חימצון, נראה אם זה יתבצע, נראה אם זה יפעל. לי ידוע שלא, לי ידוע שאם אני בא לרמת השרון ובודק ונודע לראש מועצה שבאתי ולא הודעתי לו, אז שומו-שמייס, זעקות עצומות.

אני רוצה לומר לד"ר ארנן דבר אחד, כשם שיש איזו שהיא הרגשה שרשות אחת אומרת ששם יש שפכים ופה יש שפכים, בין מהנדסי משרד הבריאות אין המימות דעים. מהנדס תברואה מחוזי בחל-אביב טוען שיש שפכים מכפר סבא; מהנדס תברואה ממחוז המרכז בא ואומר - אין שפכים. גם ביניהם אין חיאות פעולה. ואם התכונתי לרשות ממלכתית אני בכל זאת יודע מהמציאות, לא עיריה אחת תעשה אצל רעותה סדר, וזה לא יפעל ולא ילך. יכנסו פה בעניני יוקרה של רשויות מקומיות. התכונתי לגוף ממלכתי באמצעות משרד הפנים או משרד הבריאות, שהשפעתו וסמכותו (סמכות אפשר להעניק) אבל ההשפעה היא יותר רבה מאשר של רשות אחת אצל רעותה.

י. בארי:
נוכח ההערות של מר קנטור. אותו סעיף 20(ז) שמקנה לך את הסמכויות, אומר:

"נוכח נציב המים כי נגרם זיהום מים (עוד לא ריח - רק זיהום) רשאי הוא לצוות על מי שגרם לאותו זיהום לעשות כל הדרוש להפסקת הזיהום; להחזיר המצב לקדמותו לפני שנגרם הזיהום ולמניעת הישנותו של זיהום המים. לא נתמלאו הוראות הצו תוך זמן סביר רשאי נציב המים לעשות את כל שפורט בצו, ולהחייב אפילו את אותם הגומרים בהוצאות."

אינני יודע מה ההסתבכות והאקרובטיקה הזו שאתה מנסה כל הזמן להכנס לחוכה. מה היה בשנים האחרונות? אילו הוראות נתת לאותם גורמים שזיהמו את הירקון, שיעשו ולא עשו? מה עשית כדי למנוע את הזיהום ומה אתה מתכוונן לעשות עכשיו בדיוק לפי הסמכויות שהוענקו לך. הסמכויות האלה הן גם חובות ולא רק סמכויות.

שאלה נוספת לד"ר ארנן. מה שאתה אמרת זה מה שעשה משרד הבריאות בעת האחרונה. אנחנו שמענו פה על הצחנה שהיתה גם בשנים הקודמות. הסנונית הראשונה הגיעה כאשר ראש עיריית רמת גן פנה אל שר הבריאות (עוד לפני שהחל המטרד החריף הזה) ופנה אל משרד הפנים ואמר: רבותי, ניקטו צעדים שלא יישנה מה שהיה בעבר, שלא ייגרם מטרד כזה. מה אתם עשיתם בנדון? מה עשיתם בשנים עברו? איך באתם לקדם את כל זה, לא איך באים לכבות את השרפה.

מר קנטור:
לגבי מה עשה נציב המים בענין חוק זה, אני צריך להגיד - לפי חוק זה אני חייב לוועדת הכלכלה דיווח שנתי. לפי מיטב זכרוני נשלח לפני מספר חודשים לוועדת הכלכלה (ח"כ קשת ודאי זוכר זאת) דיווח שנתי בכתב ובעל פה. אז לא היתה צרת זיהום לפני מספר חודשים לפני חצי שנה. הדיווח נעשה על כל הארץ, לאו דוקא בירקון. קבלנו שבחים על הפעילות שנעשתה תוך זמן קצר.

עכשיו, פעילות כזאת - מי שחושב שנושא כזה ניתן לפתור בתקופה של חודשים, טועה טעות נוראה. זה נושא ארגוני ביצועי כספי מורכב וקשה ממדרגה ראשונה. זו גם לא רק בעיה כספית, זו בעיה מסובכת ומרוכבת ממדרגה ראשונה.

לכן, אם השאלה ניתנה על דרך ההחרסה, אינני יכול לומר אלא את אשר אמרתי. אבל אני מאמין שהיא נשאלה על מנת לסייע בידינו להתגבר על הענין, ואני מאמין בכך, הרי שאני צריך להגיד - אנהנו הולכים בדרך הנכונה.

אני חושב שכל פעילות שחעה במישרין ע"י משרד היא תחטיא את הענין בסופו של דבר. אני חושב שהדרך הנכונה היא לארגן את הפעולה במתכונת אזורית שהיא תפעל כאשר תפקיד הממשלה הוא לארגן, לסייע, בכל הסמכויות האמורות לפי חוק זה.

משום כך אני חושב שאנו הולכים בדרך הנכונה, וחבלי הלידה של ההתארגנות קיימים עכשיו. מר שחורי באמת הביע דבר וזה טבעי ששאלה זו תשאל על בסיס הנסיון בעבר, מה פתאום רשות מקומית אחת תכנס לשניה? באמת, רשות מקומית אחת עד היום לא נכנסה לשניה. אבל אם יהיה גוף מורכב איזורי של רשויות מקומיות, אני רוצה לומר לך מר שחורי, הוא יכנס לשם עפ"י צו של נציב המים, והוא יכנס ויפעל כפקיד של נציב המים, ועם גיבוי מלא של כל הממשלה בענין ולדעתי בשיחוף מוחלט של הבשוח שנוגעה בדבר, מכל מקום זה לא עמד בנסיון. אשרי המאמין? - בלי להאמין אני מציע שנרים כולנו ידיים ונלך הביתה, אבל לנסות חייבים.

אני חושב שצריך ללכת בדרך הזאת, והחוכה הראשונה מוטלת על האיגוד להעמיק ולבנות את הגוף שלו שיוכל לעשות את העבודה שלו. זה לא הולך כל כך פשוט בין חברות האיגוד, אני יודע, אבל אין ברירה לעסק הזה צריך ללכת.

אני רוצה להגיד, מר מלמדוביץ, מה שנעשה היום איננו מאיים על מקורות המים של ר"ג. יש דבר אחר שהוא כן מאיים. אינני יודע אם זכור לך, שאני בעצמי הופעתי כמה פעמים בשיבות ההנהלה ומועצה של עיריית ר"ג, עם בקשה תחינה ואיומים, לעשות פעולות על מנת לסיים את קשירת מוקדי זיהום מסוימים שיש בתחום המרחב העירוני למערכת, על מנת למנוע את זיהום מקורות המים. אבל לומר שמה שיש היום מזהם, זה הייתי אומר - זו דרך שקשה למצוא לה חימוכין מקצועיים. לא זה מה שיכול להשפיע. אני לא צריך לפרט כאן. אני רוצה להגיד, לא לעשות פעולות החדרת מים שאנו תובעים בר"ג כל כך הרבה זמן זה יפגע. לא לחבר כמה מקומות שאנו תובעים לחבר, זה יפגע. אבל באמת לא זאת הבעיה שרציתי לפרוס פה ואני משוכנע שאם יהיה רצון באמת לפעילות נכונה מצד ר"ג, ניתן לפתור את הבעיה די מהר, את הסיכון לסגור ארוך.

אני רוצה לומר לח"כ מואב, חוק המים ברור ושר החקלאות לא היה צריך להביא שום הצעת תיקון. ואם אמרתי בדברי שהחקיקה לא מושלמת התכוונתי בזה שקיים נוהג אשר נוהל החקיקה שקיים (ואינני פוסק אם זה בסדר או לא בסדר) לא תמיד מתקנים חוקים ישנים בעת חקיקה של חוקים חדשים; לפעמים נותרים זנבות. וזה נושא מורכב ממדרגה ראשונה, ואתה בודאי בקי בענין (חייב לפחות) ולא תמיד הדבר ניתן בפשטות, ולכן גם יש חפיפה. לפעמים חפיפה כשאתה היא גורם לא מועיל. אבל זה לא אמור במקרה הנוכחי כשאתה מדבר על חקיקה.

רציתי להגיד עוד מילה לגבי התכנית האזורית באיזור גוש דן. אין לי צל של ספק שהנושא יחזור לוועדה באחד הזמנים הקרובים, לפי הפעולות הידועה לי. מכל מקום, אין ברירה באיזור גוש דן אלא לרכז את עיקר הביוב (עיקר הביוב נמדד לפי ריכוזי האוכלוסיה). אני חושב שהולכים בתכנית נכונה, הוא חוזר ונבדק ע"י מומחים בכל צורה אפשרית עם כל המומחים בעולם - דבר אחד אני יכול להבטיח, תמיד ימצא מומחה שיאמר שזה לא טוב ויש פתרון אחר. זה בטבע הדברים שנושא סכנולוגי ביולוגי מורכב מאד, מסובך מאד, תמיד יהיה גם דוקטור לפתרון של אנטי.

אבל לפי מיטב הבנתי, ואני אומר את זה כאיש אחראי לכך, גם מבחינת ניהול פרויקט הביוב, שנעשה כל מה שאפשר לבדוק את התכנית הקיימת, והיא נבדקת בכל שלב ביצוע שלה, אינני יודע אם בדיקות היחר אינן מעכבות את הביצוע, וזה קורה.

צריך לדעת, כשרוצים חמיד משהו טוב יותר, אז זה מרחיק את השגת הפתרון הטוב, זה כלל.

אני חוזר בדברי להצעה שלדעתי אני הייתי שמח אם הוועדה היתה מאמצת לעצמה בהחלטות שלה. אני חושב שהדרך הנכונה היא להשלים בכל ההקדם התארגנות של גוף איזורי שיכול לטפל בביצוע ביטוח, בגיבוי מוסדות הממשלה, משרדי הממשלה והחוקים שיטנם להם. לפי דעת שלושת המשרדים היום, זה איגוד ערים גוש דן, שהוא זה שצריך ליטול על עצמו את אחריות הביצוע בשדה, לרבות דרך לאורך הירקון, לרבות כל נושא האיגוד, אם יתארגן לכך, משרדי הממשלה יעניקו לו את מלוא אפשרות העבודה גם מחוץ לתחומו, ובכל מקום שבו נחרם מקור זיהום לנחל הירקון. אני מאמין שאם ההתארגנות הזאת תהיה נכונה, תוך זמן קצר ניתן יהיה להתגבר על המפגעים; ובתוך זמן לא ארוך, אמנם הוא יקח שנים, לא יכנס ביוב לנחל ירקון.

אברהם יפה:

אני רוצה לשאול שאלה. נניח שאיגוד ערים דן לא עושה את חובתו ולא עושה מה שהוא צריך, וישנו זיהום של נחל, או ישנו זיהום של ואדי או ישנו זיהום של מקור מים - מתי יגיע הרגע שיש צורך שלך לפעול, אתה. את זה בהרצאה לא עניתי.

מ. קנטור:

אתן דוגמא מוחשית, ואומר שם של מפעל רק לצורך דוגמא בלבד, ואני מבקש שלא תקחו אותו כמקרה קונקרטי, כי שם נעשות פעולות רציניות לחיקון המצב. אחק מפעל כמו "פריכוז" שהוא מחוץ לאיזור איגוד ערים גוש דן וספק אם הוא בכלל באיזור רשות מוניציפלית איזו שהיא; הוא בקצה הוד השרון. אני רוצה לומר לך, נציב המים לפי החובה יוציא צו חיקון מעוות לביה-החרושת ויתן לו זמן של עשרה ימים, על מנת שהנוזלים היוצאים מחוכו, אם יוצאים, יהיו לפי מפרט שמוסכם בינינו לבין האיגוד (האיגוד; כרשות אחראית לכך). אם האיגוד יעביר לנו בדיקה שמוכיחה שביום העשירי או הארבעה-עשר שהוא תחום הזמן, המפעל לא ביצע את האמור, יביא האיגוד אלי את המסמך שמוכיח שהוא לא ביצע, אני במקום מוציא הוראת ביצוע לאיגוד ערים גוש דן, והוא יכול להיות בשני כיוונים. אחד - ישיר לסגור את המים למפעל. זה ניתן ואני לא צריך בשביל זה את האיגוד, זה אני עושה מיד. אבל בזה לא נפתרה הבעיה. יכול נציב המים לבנות מתקן או לעשות פעולות בסביבה ויצווה על שפייזר לעשות את זה, וייגבו כל ההוצאות מ"פריכוז", וזה ייגבה כי החוק בעניין זה ברור לגמרי.

א. יפה:

זאת אומרת, אפילו אם הוא מחוץ לאיזור שחולש עליו שפייזר, אפשר יהיה לחייב אותו לעשות זאת? אבל אני שואל, אתה לקחת דוגמא של "פריכוז" שהוא מחוץ לאיזור הזה, אבל נקח דוגמא שניה - בתוך האיזור?

מ. קנטור:

בתוך האיזור - אותו הדבר; אבל בתוך איזור השיפוט של האיגוד אותו הדבר, אבל אז הוא גם לא צריך לבוא אלי, כי אני תובע ממנו את הבקורת היומיומית גם על מה שנכנס לתוך הצינור. אמרתי, ח"כ יפה, שזה בהתארגנות, אני מאמין שזה הולך מהר.

לנו הובטח שתוך שבוע עד שבועיים גם תושבים ההתארגנות, גם תהיה תכנית עבודה. אני חושב שזו הדרך הנכונה לטפל בנושא הזה. אבל, הכאתי דוגמא של מפעל "פריכוז" אני רוצה לתת דוגמא של רמת-השרון, כי זה נושא שהועלה פה, רשות מקומית. אותו הדבר מבחינה משפטית חל גם על רשות מקומית. אבל כאן לא נפסוק לפי צו סגירת מים, כי זה קצת יהיה חמור. אבל כאן יש אלטרנטיבות. אלטרנטיבה ראשונה, ולו לשעת חרום - להניח את הקו שמר כספי דיבר עליו. זה יכול להיות ארעי לשנה-שנתיים, עד שיבנו את המתקנים. ויכול להיות שיצווה נציב המים על שפייזר לבנות אגן חימצון נוסף בעל קיבול גדול, ויש מקום שמה. אני מדבר על שני פתרונות פיזיים.

י. כספי: בתקציב של 400 אלף לירות. לפי דברי בלקין.

מ. קנטור: אני יודע מה אמר בלקין. אם הוא לא יעשה את זאת, יעשה את זה האיגוד והוא יעשה את זה לפי חכנית שאושרה על ידנו כמבצע מטעמנו. ולדעתי זו הדרך הנכונה, כי אם זה כך יהיה אז בלקין יעשה ולא שפייזר.

ע. ארנן: נשאלתי שאלה מה נעשה בעבר. אם כן, אנחנו איתרנו חורם חשוב לזיהום הירקון, את רמת השרון, באמת. העניין של פתח תקוה ופיצוץ הצינור זה היה אסון-טבע אולי צפוי אבל לא קרה עד החודשים האחרונים. לרמת-השרון פנינו לפי הסמכויות שלנו, גם בשנת 72, גם בשנת 73. אנחנו מכירים את התכנית הכוללת שלהם לפתרון במסגרת ההלוואה של הבנק העולמי. היא טובה גם לפי דעתנו. אנחנו דרשנו מהם, כאמור, ב-72 וב-73 הוספה ברכת חימצון נוספת. יותר מזה, עם העתק לנציבות המים, לא יכולנו לעשות כמשרד הבריאות. מפני שאינני יודע אם חברי הכנסת ערים לבעיה - אנחנו מהייחסים לזה כאל מפגע כולל, לא שייך לביוג דוקא אלא מפגע תברואי. ביום האחרון של מושב הכנסת השביעית, העבירו לתיקון לפקודת בריאות העם, שבפעם הראשונה איפשרה למשרד הבריאות לתקן מפגע ע"ח רשות מקומית.

אני יושב עכשיו פה במקום לשבת בוועדה שגומרת עכשיו לחבר את התקנות. כאמור, עד היום, עד שהתקנות האלה יצאו (ואני מזכיר שהחוק הזה עבר ממש במושב האחרון של הכנסת השביעית) עד היום יכולנו אך ורק לפנות. יש לי כאן עדות בכתב שבשנת 72 פונים לרמת השרון ודורשים במפגיע ברכת חימצון נוספת כאמצעי פליאטיבי לשעת חרום.

היו"ר ב"צ קשת: רבותי, אני רוצה לומר מספר משפטים, לא לסכם. ברור שחברו יחדו שלושה גורמים: הפרט, הרשויות המקומיות והממשלה, שכל אחד תרם מצידו תרומה למה שקרה. כשאני אומר 'פרט' אני מתכוון למפעלים ובדומה לכך. הראייה היא שההתעוררות של כל הגורמים, של כולם, באה רק לאחר מה שקרה.

אינני אומר שלנציב המים לא היו תכניות ואינני אומר שמשרד הפנים לא התעניין, משרד הבריאות לא טיפל. אבל כל זה נעשה בלי כל ספק, לא באותה המהירות והיעילות שאין לי ספק שתהיה כעת לאחר שקרה מה שקרה.

דבר שני שאני רוצה להגיד, אני אציע ליו"ר ועדת הפנים, שועדת הפנים תעקוב אחרי כל מה שייעשה בשטח זה מהיום והלאה, ותרגיש את עצמה אחראית למה שנעשה בשטח. בזה אני רוצה להסתפק כרגע, אני מודה לאורחים. אבקש את חברי הכנסת הנציגי הממשלה להשאר עוד כמה דקות. תודה רבה לכם.

אני מציע שוועדה בת שלושה חברים, והם חברי הכנסת בארי, מואב ורון, יכינו במשך היום (לא מסקנות כי העניין לא הועבר אלינו ע"י המליאה) אלא החלטות שלנו בקשר לנושא. מחר בבוקר מתקיימת יש בה ועדת הפנים, אני אבקש אתכם להביא את ההצעה שלכם לאישור ועדת הפנים.

יש לי שאלה אחת, וזה מופנה לכולנו, האם אנחנו חושבים שצריך לזמן עוד באופן דחוף את המנכ"לים של משרד הפנים והבריאות, או שאנחנו יודעים כבר את החומר על סמך שתי הישיבות ואנחנו יכולים לגשת לסיכום. זו שאלה שמתעוררת אצלי והייתי רוצה לשמוע דעתכם בנידון.

מר קנטור: היו מגעים בעניין זה בין המנכ"לים של בריאות ופנים לביני. סיכמנו בינינו בימים הקרובים לעלות על מסמך אחד דרך פעולה אחידה של שלושת המשרדים. אני אציע שבמקום לזמן את נציגי המשרדים, אנחנו נעביר ליו"ר הועדה את המסמך המשותף. זה הדבר הטוב ביותר.

היו"ר ב"צ קשה:
רבותי, אני מוכן לקבל את הצעתו של מר קנטור. אין זה פוגע כמובן בכך שוועדת המשנה שלנו תפעל. אני מציע שאתם תעבדו את ההחלטות ומחר בבוקר הוועדה תחליט האם מחר בבוקר כבר נוציא לפועל את המסקנות שלכם או שנחכה, ואז או שנתאם או אינני יודע מה נעשה בקשר למסקנות שיוציאו המנכ"לים עם נציב המיס.

ב. מואב:
אני מציע לזמן את הוועדה לדיון במסקנות של וועדת המנכ"לים כשהם יגיעו למסקנותיהם. אני מציע שיעשו את זה בהקדם האפשרי ואז נדון בזה.

היו"ר ב"צ קשה:
ח"כ מואב, הייתי מאד מסכים, אבל אני אינני חושב שהחושבים הסובלים...

ב. מואב:
לא, לא לדחות את הדברים האחרים.

היו"ר ב"צ קשה:
אם כך, זה בסדר.

מ. קנטור:
אני רוצה לבקש משהו מהוועדה. ישנה נטייה טבעית, גם אצל הפרט גם אצל הרשות המקומית - תעשה הממשלה; כל דבר תעשה הממשלה. אם כי זוהי דרך שאנחנו נעודד אותם בעניין זה, אני חושב שפה נגיע רחוק מאד במבנה שלנו. בקשתי היא שהוועדה תעזור לנו בעניין הזה, פשוט להביא את הרשויות לכך שירגישו את אחריותן בנושא הזה.

היו"ר ב"צ קשה:
אני מקווה שחברי הוועדה המצומצמת יקחו בחשבון את כל מה שנאמר כאן; כמובן יוסיפו לזה גם את עמדתם, והוועדה כולה תחליט מה היא מקבלת ומה לא. בארי, אני אבקש אותך לרכז את העניין ביחד עם מואב ורונון. תודה רבה. הישיבה נעולה.